عکس: محمود عارفی، جماران

بررسی جزئیات پرونده مهسا امینی در گفت‌وگو با صالح نیکبخت، وکیل این پرونده

خانواده «ژینا» راه دادخواهی از طریق مراجع قضائی را انتخاب کرده‌اند

بهترین راه‌حل برای اینکه به این پرونده رسیدگی شود این است که به حکم عقل و علم و دانش با تدبیر توجه کنند

سامان موحدی‌راد: حوادث رخ‌داده بعد از مرگ مهسا امینی وارد هفته چهارم خود می‌شود و همچنان سؤال‌های فراوانی درباره این پرونده وجود دارد. مرگ مهسا امینی به یک مسئله اعتراضی اجتماعی در ایران تبدیل شده و واکنش‌های جهانی را هم در پی داشته است. اما همچنان باید به نقطه شروع این اتفاقات بازگردیم؛ اینکه در آن عصر سه‌شنبه چه اتفاقی برای مهسا امینی رخ داده که به آخرین ساعات زندگی‌اش تبدیل شده است؟ صالح نیکبخت به همراه علی رضایی وکالت پرونده مهسا امینی را بر عهده دارند. در گفت‌وگویی مفصل با آقای نیکبخت، سعی کردیم همه لحظات دستگیری تا مرگ مهسا امینی را بررسی کنیم تا بفهمیم در ساختمان وزرا چه رخ داده است.

◆ شما چطور وارد پرونده مرگ مهسا امینی شدید؟

چون علاوه بر هم‌وطن‌بودن همشهری هم بودیم و من هم اهل سقز هستم، در روزهای اول تلاش کردم با خانواده امینی دیداری داشته باشم و عرض تسلیتی بگویم که به دلیل وضعیت روحی خانواده میسر نشد. بااین‌حال در همان هفته نخست بعد از حادثه آقای امجد امینی، پدر مهسا با من تماس گرفت و خواست وکالت پرونده را بپذیرم. من در آن روزها در یک سفر طولانی بودم و به همراه همکارم دکتر رضایی وکالت پرونده را قبول کردیم.

همچنان که موضوع مطرح شده است، اصل ماجرا در جامعه منتشر شده و اثری گذاشته که به یک مسئله اجتماعی تبدیل شده است. همین هم موجب شده که مقامات از ما بخواهند جزئیات ماجرا را زیاد مطرح کنیم. بااین‌حال ما از طرف خانواده امینی وکالت داریم تا درخصوص مرگ مهسا امینی اقامه دعوا کنیم. خانواده در مرحله اول این نکته را به ما گوشزد کردند که نمی‌خواهند به هیچ مرجعی جز مرجع قضائی برای دادخواهی مراجعه کنند. برای تأکید بر این امر هم اطلاعیه‌ای منتشر کردند و گفتند راه دادخواهی از طریق مراجع قضائی را انتخاب کرده‌اند. به این دلیل آنها از حضور در کمیسیون‌های مجلس یا ادارات و سازمان‌های دولتی و دیگر نهادها سر باز زده‌اند. اولین جلسه بازپرسی درخصوص پرونده مهسا امینی چهارم مهرماه امسال برگزار شد که همکارم دکتر علی رضایی به‌عنوان یکی از دو وکیل پرونده در محل حضور پیدا کردند. پیش از این هم جلسه‌ای با دکتر شهریاری، رئیس دادسرای جنایی تهران، بازپرس محترم پرونده، پدر، برادر و دخترخاله مهسا برگزار شد. در این جلسه چند نکته را از طرف خودمان برای بررسی پرونده بیان کردیم؛ نخست اینکه ما فقط از طریق مرجع قضائی پرونده را پیگیری می‌کنیم. دیگر اینکه چون مرجع قضائی یگانه مرجع صالح در این مورد است، از آنها خواستیم مسئله را ریشه‌ای بررسی کنند؛ یعنی اینکه به ما پاسخ دهند که اساسا چرا مهسا امینی دستگیر شده است. این «چرای» مطرح‌شده یک پرسش اجتماعی نیست که اکنون مردم در خیابان‌ها مطرح می‌کنند، بلکه ما با زبان حقوق این سؤال را می‌پرسیم؛ چراکه تبصره ذیل ماده ۶۳۸ که می‌گوید کسانی که حجاب شرعی ندارند، باید با مجازاتی از درجه هشتم، یعنی پایین‌ترین درجه مجازات در ایران مواجه شوند. چنین جرمی نباید به دادسرا ارجاع داده شود بلکه باید مستقیما به دادگاه برود. بنابراین موضوع آن مانند جرائم مشهود نیست که پلیس حق داشته باشد مجرم را دستگیر کند. چه‌بسا اگر این دستگیری اتفاق نمی‌افتاد و مطابق قانون عمل می‌شد، چنین حادثه‌ای هم رخ نمی‌داد و چنین تنش اجتماعی‌ای را هم پدید نمی‌آورد.

به‌هرحال این پرونده مانند برخی پرونده‌های خاص دیگر به دعوایی میان یک شهروند و یک نهاد قدرتمند تبدیل شده و معیاری است برای اینکه ببینیم آیا در صورت مقصر یا خطاکاربودن نیروهای این نهاد قدرتمند قانون هم به‌درستی برای آنها اجرا می‌شود یا خیر. لازم است تأکید کنم در این موضوع خاص اساسا شکایتی از مرجع انتظامی درخصوص مرگ مهسا وجود ندارد. شکایتی که ما انجام دادیم، بر این مبناست که از تمام کسانی که با فعل یا ترک فعل خود موجب چنین مرگی شده‌اند، تحت تعقیب قرار بگیرند.

◆ اقامه دعوای شما در این پرونده بر چه مواردی بنا نهاده شده است؟

اساسا نباید دستگیری مهسا صورت می‌گرفت. ثانیا وقتی دستگیری صورت گرفته، چند مورد مبهم قرار دارد. مطابق نظر سردار رحیمی وضعیت مهسا در هنگام دستگیری همچنان بوده که حتی مرعوب نشده و سردار رحیمی گفته‌اند وقتی دستگیر شده در داخل ون بذله‌گویی هم می‌کرده است. این نشانه آن است که هیچ حالت ناراحتی‌ای برای مهسا به وجود نیامده. آن‌طوری که برادر، دخترخاله و چند نفر دیگری که در هنگام دستگیری مهسا حضور داشتند، به من گفته‌اند و احتمالا در بازپرسی‌شان هم منعکس کرده‌اند، وضعیت دستگیری مهسا به شرح زیر است. وقتی مهسا را دستگیر کرده‌اند، مهسا از مأموران می‌پرسد لباس‌های او چه مشکلی دارد که قصد دستگیری او را دارند؟ در این میان برادر مهسا اندکی با مأمورها درگیر می‌شود. البته ضرب‌وشتم جدی در کار نبوده و مأمور پلیس دست برادر مهسا را می‌پیچاند. هیچ گاز اشک‌آور یا برخورد تندی در محل بازداشت صورت نگرفته است. این را هم برخی حاضران در صحنه بیان کرده‌اند و هم خانواده مهسا. بنابراین مسئله داخل ون را در اینجا بررسی کردیم. کل این ماجرا هم حوالی ساعت ۶:۳۰ اتفاق افتاده است. بنابراین اتفاقاتی که خانواده مهسا مدعی آن هستند، احتمالا در داخل ون رخ داده است؛ چون ما سه لوکیشن مهم داریم؛ محل دستگیری، دستگیری تا انتقال به وزرا و ساختمان وزرا. مرحله اول را که بر اساس ادعاهای پلیس و اظهارات شاهدان ماجرا بررسی کردیم. اگر برای مهسا اتفاقی افتاده باشد یا داخل ون بوده یا در سالن وزرا. طبیعتا چون تعداد شاهدان ساختمان وزرا بسیار زیاد است، احتمال اینکه واقعه‌ای در آنجا رخ داده باشد، پایین است و اگر اتفاقی افتاده باشد، باید در داخل ون رخ داده باشد. در این میان خانواده مهسا مدعی هستند برای دخترشان در داخل ون اتفاقی رخ داده است. هر ون گشت ارشاد دو مأمور مرد دارد و دو مأمور زن. به همراه راننده ون، پنج نفر از نیروهای پلیس امنیت اخلاقی در داخل ون حضور دارند. دو نفر از این پنج نفر مورد بازجویی قرار گرفته‌اند و بیان کرده‌اند که هیچ اتفاقی رخ نداده است. از میان پنج نفر بازداشتی‌های آن ون هم آنچنان که مسئولان می‌گویند، دو نفر در بازپرسی‌ها گفته‌اند حادثه‌ای اتفاق نیفتاده است. اما خانواده امینی چطور ادعا دارد در داخل ون حادثه‌ای برای مهسا رخ داده؟ آنها می‌گویند با آنها تماسی گرفته شده و گفته شده در داخل ون برای مهسا حادثه‌ای رخ داده است. دو روز پس از حادثه فردی که ادعا کرده یکی از پنج بازداشتی ون حامل مهسا امینی بوده، با خانواده آنها تماس گرفته و به آنها خبر داده در داخل ون برای دخترشان حادثه‌ای رخ داده است. از آنجایی که حاضر به حضور در دادگاه و بازپرسی نشده پس این مورد نمی‌تواند برای تیم حقوقی ما مبنای اقامه دعوا باشد. پس تا اینجا می‌دانیم که مهسا ۶:۳۰ عصر بازداشت شده، ۲۰ دقیقه هم در ون گشت ارشاد بوده تا از پارک طالقانی به ساختمان وزرا برده شود و در ساختمان وزرا هم هیچ حادثه‌ای گزارش نشده است.

برادر مهسا می‌گوید از زمان ورود ون به ساختمان وزرا تا بیرون‌آمدن مهسا با آمبولانس ۳۷ دقیقه طول کشیده است. حالا در این میان هم ادعاهایی وجود دارد؛ مثلا اینکه پرستاری که در آنجا بوده کارش را درست انجام داده یا نه که باید بررسی شود. یا گفته‌اند علت دیررسیدن آمبولانس این بوده که سوئیچش در دسترس نبوده و همین موجب تأخیر شده است. به هر روی بعد از این فاصله او را به بیمارستان کسری منتقل می‌کنند. در اورژانس بیمارستان کسری و در اولین بازبینی صورت‌گرفته از مهسا متوجه می‌شوند هم سکته مغزی کرده و هم سکته قلبی. همچنین دو کلیه‌اش از کار افتاده و دچار مرگ مغزی هم شده است. به این ترتیب بین ۹۵ تا ۹۷ درصد علائم حیاتی‌اش را از دست داده است.

◆ ابهامات زیادی در این پرونده وجود دارد؛ ازجمله مسئله دوربین‌های لباس و دوربین ون گشت ارشادی که حامل مهسا امینی بوده است.

برگردیم به اول ماجرا. تا اینجا می‌دانیم که مهسا تا زمانی که سوار ون می‌شود، هیچ مشکلی نداشته است ولی ۳۷ دقیقه بعد از ورود به ساختمان وزرا دچار ناراحتی می‌شود و به زمین می‌افتد. آنچه مسئله است، این است که باید ببینیم از ورود به ون تا خروج از وزرا چه اتفاقی رخ داده است. همه دعوای حقوقی ما در این میان باید رخ بدهد؛ یعنی اگرچه ما می‌پذیریم مهسا در هنگام دستگیری سالم بوده و هیچ ضرب‌وشتمی هم صورت نگرفته ولی شاید مرگ او در ساختمان وزرا به دلیل عملی بوده که پیش از این یا در مراحل بعدی رخ داده است؛ یعنی جایی بین دستگیری و رسیدن به وزرا. این همه دعوای حقوقی ماست که باید برای بررسی آن لحظه‌به‌لحظه دقایق دستگیری مهسا تا رسیدن به وزرا و آن ۳۷ دقیقه در وزرا را بررسی کنیم. دیدن فیلم دوربین‌ها یکی از آن شواهدی است که می‌تواند به روشن‌شدن وضع کمک کند. برای مثال وقتی مهسا را دستگیر می‌کنند، دخترخاله او با مأمور گشت ارشاد صحبت می‌کند که چرا او را دستگیر کردید. او همچنین می‌گوید که مأمور پلیس در واکنش به اصرارهایش برای آزادی مهسا به او می‌گوید کنار برود چون روی لباسش دوربین قرار دارد و اگر دوربین رفتارها و لباس‌های شما را ثبت کند مجبور به دستگیری شما هستیم. پس اینجا ما می‌توانیم به این اظهارات رسیدگی کنیم و قاضی هم می‌تواند این مسئله را پیگیری کند. از سوی دیگر می‌دانیم که در ون حامل مهسا پنج نفر از مأموران و پنج بازداشتی حضور داشتند. من هنوز پرونده کامل را نخوانده‌ام اما در پرونده‌ای که تاکنون در اختیارم قرار گرفته، تنها از دو مأمور و دو بازداشتی تحقیقاتی شده است. طبیعتا باید از بقیه حاضران در ون تحقیق به عمل بیاید. بازبرگردیم به مسئله دوربین‌هایی که می‌توانستند مهسا امینی را در همه لحظات بازداشت ثبت کنند. طبیعتا می‌دانیم که با توجه به حساسیت‌های موجود روی گشت ارشاد و مسائلی که ممکن است پیش بیاید، ساختمان وزرا به دوربین مجهز است. ما تقاضا کردیم همه این دوربین‌ها هم مثل دوربینی که روی لباس مأمور گشت ارشاد محل دستگیری مهسا بوده، بازبینی شوند. تاکنون پرونده تا اینجا پیش رفته و تحقیقات این‌چنین انجام شده است. همچنین با حضور سردار اشتری از سرهنگ میرزایی، رئیس پلیس امنیت اخلاقی تهران بزرگ، تحقیق به عمل آمد. ایشان هم گفته که طبق روال انجام‌شده و طبق آموزش‌های داده‌شده اقدامات لازم در دستگیری مهسا امینی صورت گرفته است. به‌هرروی ما خواستار بررسی لحظه‌به‌لحظه دوربین‌ها شده‌ایم. همچنین خواستار مواجهه حضوری مأمورانی که از آنها تحقیق شده با برادر مهسا هم هستیم تا تصدیق کند همان مأموران لحظه دستگیری مهسا بوده‌اند.

◆ ماجرای دوربین خودروی ون گشت ارشاد چه شد؟

گفته می‌شود که در هر ون گشت ارشاد به‌جز مأموری که لباسش به دوربین دکمه‌ای مجهز است، خود ون‌ها هم به دوربین مجهز هستند. این همان نقطه کلیدی ماجراست که می‌تواند همه این ابهامات را از بین ببرد. اینکه بتوانیم فیلم دوربین ون گشت ارشاد را ببینیم، می‌تواند نقطه پایانی بر همه ابهامات باشد.

◆ در پرونده‌ای که تاکنون در اختیار شما قرار گرفته، به این دوربین اشاره شده؟

خیر! نه به این دوربین و فیلمش استناد شده، نه به دوربین لباس پلیس. ولی از روز اول آقای شهریاری به ما اعلام کردند که دوربین‌ها را لحظه‌ای که وارد متروی آزادی شدند تا لحظه ورود به متروی حقانی بررسی کرده‌اند و مهسا و همراهان‌شان را دیده‌اند.

◆ پس هیچ ردی از دوربین‌های لباس و ون گشت ارشاد در پرونده مهسا تاکنون نیست.

خیر، ما درخواست بازبینی این دو دوربین را داریم؛ آن‌هم در حضور ما یا خانواده مهسا.

◆ پلیس البته رسما گفته دوربینی در کار نبوده.

پلیس گفته مأمور ما دوربین لباس نداشته است. ما هم می‌گوییم حتی اگر چنین دوربینی وجود نداشته باشد هم باز تخلفی صورت گرفته است؛ چون صرف‌نظر از اینکه علت مرگ مهسا چه بوده، همین بی‌توجهی و کم‌کاری یکی از دلایل رخ‌دادن وضعیت کنونی در ایران است. بازهم تأکید می‌کنم که ما اساسا هیچ‌گونه قصدی برای سیاسی‌کردن پرونده نداریم. تنها می‌خواهیم این یک ساعت از آخرین لحظات زندگی مهسا دقیقه‌به‌دقیقه بررسی شود و ابهامات برطرف شود. من معتقدم اگر همه مواردی که گفتیم، قدم‌به‌قدم بررسی شود، همه مسائل حل می‌شود. بالاخره وقتی پرونده را بررسی می‌کنیم، می‌بینیم که بسیاری از رویه‌ها هم درست انجام شده و مورد بررسی قرار گرفته است. بااین‌حال فقدان دو مسئله چهره حقیقت را کمی مخدوش کرده. این دو مسئله هم عبارت‌اند از آنچه در داخل ون و آنچه در محل سالن ممکن است رخ داده باشد. خانواده امینی هم می‌گوید که منابعی به او خبر داده که چنین اتفاقی افتاده. وقتی چنین حالتی پیش می‌آید، بهترین کار شفافیت لحظه‌به‌لحظه است. نمی‌توانیم به‌صورت کلی بگوییم که اتفاقی نیفتاده؛ بلکه باید با جزئیات حرف‌مان را ثابت کنیم.

> به هر حال این پرونده مانند برخی پرونده‌های خاص دیگر به دعوایی میان یک شهروند و یک نهاد قدرتمند تبدیل شده و معیاری است برای اینکه ببینیم آیا در صورت مقصر یا خطاکاربودن نیروهای این نهاد قدرتمند قانون هم به‌درستی برای آنها اجرا می‌شود یا خیر. لازم است تأکید کنم در این موضوع خاص اساسا شکایتی از مرجع انتظامی درخصوص مرگ مهسا وجود ندارد. شکایتی که ما انجام دادیم، بر این مبناست که از تمام کسانی که با فعل یا ترک فعل خود موجب چنین مرگی شده‌اند، تحت تعقیب قرار بگیرند.

ادامه در صفحه ۱۰

◆ جدول ۴۳۳۴ ◆ طراح: بیژن گورانی

افقی:

۱-برافروختگی- از اماکن تاریخی و دیدنی کابل ۲- ماده آرایشی ناخن- بی‌رحم و سنگدل- شیرینی سوغات قم ۳-قیمت بازاری- بدذات- ترشی بادمجان- یکدندگی۴-متانت- یون منفی- هنرمند... بیند و بر صدر نشیند ۵-رمانی درباره واقعه عاشورا نوشته صادق کرمیار- از نشانه‌های ضربه مغزی است ۶-مانع تابش آفتاب- بهبودیافتن از بیماری- به‌وجودآورنده ۷-بشقاب بزرگ- کم‌پهنا- پست الکترونیک ۸-رها- تلاش و کوشش- دوستان نزدیک- حرف ندا ۹-تماشایی- خودمختار- ادا و اطوار۱۰-حلقه نورانی اطراف چیزی- حشره خونخوار- مقاومت متغیر سه‌سر ۱۱-برادر شیرازی- اقدام به کاری ۱۲-خلق‌وخو- وضعیت- گلی زینتی۱۳-حرف همراهی- طبقه‌ای از ساختمان- رزق- پهلوان ۱۴-فهم و شعور- مشاور- زنگ گردن شتر ۱۵-موسیقی‌دان ایرانی که سیم ششم را به تار افزود- کامل‌نشده

عمودی:

۱-نویسنده فرانسوی اثر داستان‌های دوشنبه- هرگز نشود ۲-سزاوار- نام قدیم بیت المقدس- کمیاب۳-تنها- همدم- جالب توجه- سطح چیزی ۴-ویران- بی‌کس- خطاب غیرمؤدبانه ۵-تربیت صحیح- باقی‌مانده- دعوا و ستیزه ۶-بی‌گناه- از القاب امرای ترک- توقف خودرو کنار خیابان ۷-فدا کردن- آسودگی- درختی با برگ‌های پنجه ای ۸-ناپسند- تازه کار- از مقاطع مخروطی- اشاره به دور ۹-دست‌آموز- اندیشه- ظرف شیشه‌ای برای نگهداری مایعات ۱۰-ورزش جسمی و روحی شبه‌قاره هند- مستمندان- سنگینی اجسام ۱۱-خوردنی پرطرفدار تابستان- شهری در استان فارس- از گناهان کبیره ۱۲-از فرماندهان سپاه کیخسرو کیانی- جست‌وجوگر- جلادهنده کفش ۱۳-میوه پاییزی- برپاایستادن- مقابل رویه لباس- خون ۱۴-پدر- میهمانی- اثرگذار ۱۵-تکاور- پس از ذکر نام بزرگان دین گفته می‌شود.

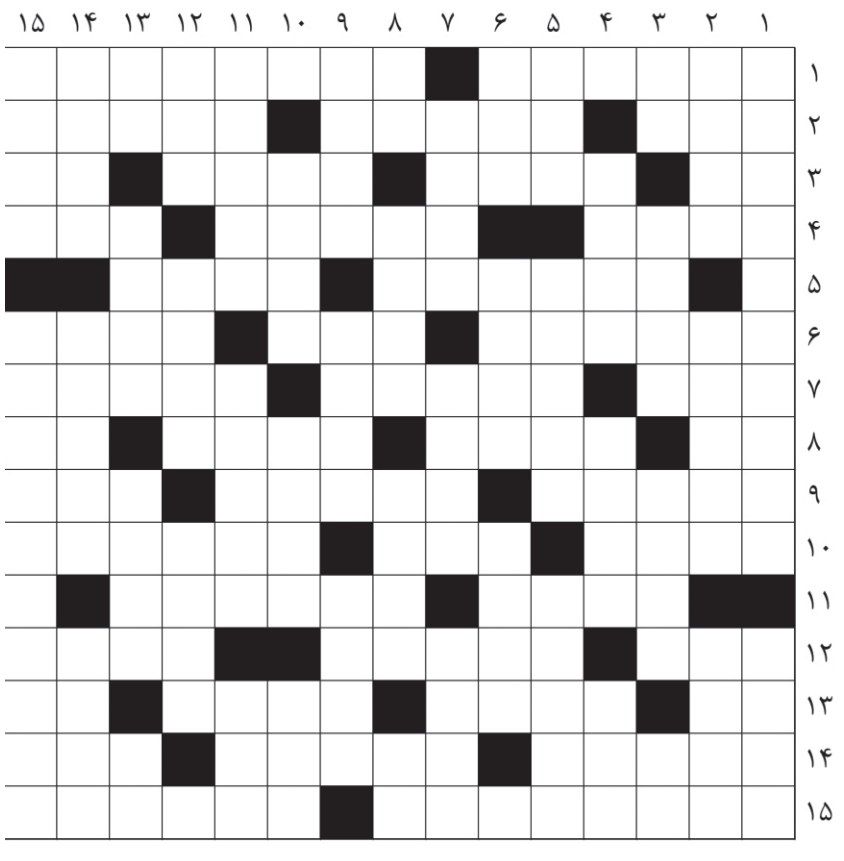

◆ حل سودوکو سخت

۱	۲	۹	۶	۸	۴	۷	۵	۳
۵	۳	۸	۲	۱	۷	۹	۴	۶
۶	۴	۷	۵	۹	۳	۱	۸	۲
۴	۱	۲	۳	۷	۶	۸	۹	۵
۹	۷	۶	۸	۴	۵	۳	۲	۱
۳	۸	۵	۱	۲	۹	۶	۷	۴
۸	۶	۴	۷	۵	۱	۲	۳	۹
۲	۹	۱	۴	۳	۸	۵	۶	۷
۷	۵	۳	۹	۶	۲	۴	۱	۸

◆ حل سودوکو ۳۳۲۹

۵	۶	۳	۱	۸	۷	۲	۴	۹
۸	۷	۴	۲	۳	۹	۶	۵	۱
۱	۲	۹	۴	۶	۵	۳	۷	۸
۴	۳	۶	۸	۹	۱	۷	۲	۵
۹	۸	۲	۷	۵	۳	۴	۱	۶
۷	۱	۵	۶	۴	۲	۸	۹	۳
۳	۵	۸	۹	۷	۴	۱	۶	۲
۶	۴	۱	۵	۲	۸	۹	۳	۷
۲	۹	۷	۳	۱	۶	۵	۸	۴

◆ حل جدول ۴۳۳۳

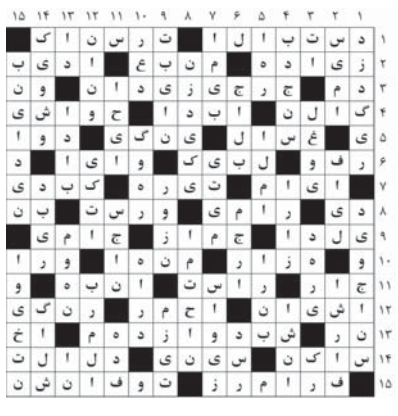

◆ سودوکو سخت ۳۳۳۰

زمان پیشنهادی: ۴۰ دقیقه

قانون‌های حل جدول سودوکو:

۱- در هر سطر و ستون باید اعداد یک تا ۹ نوشته شود. بدیهی است که هیچ عددی نباید تکرار شود.

۲- در هر مربع ۳×۳ اعداد یک تا ۹ باید نوشته شود و در نتیجه هیچ عددی نباید تکرار شود.

	۶		۵			۷		
			۷	۳	۸			
۷			۲					۴
۶						۴	۱	
		۲	۹		۶	۸		
	۵	۹						۷
۲					۷			۵
			۶	۱	۳			
		۷			۲		۴	

◆ سودوکو ساده ۳۳۳۰

زمان پیشنهادی: ۲۰ دقیقه

سودوکو

سودوکو Sudoku یک واژه ترکیبی ژاپنی به معنای عددهای بی‌تکرار است و امروزه به جدولی از اعداد گفته می‌شود که به عنوان یک سرگرمی رایج در نشریات کشورهای مختلف به چاپ می‌رسد.

۷	۹	۱		۳	۲	۴		۶
۵		۲	۸	۶		۱		
			۴					۲
۸				۲				
	۳	۵				۲	۷	
				۴				۵
۶					۴			
		۷		۸	۱	۶		۳
۴		۳	۲	۵		۷	۹	۱